

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 70

ЛИСТОПАД • NOVEMBER 2018 • Nr. 21 (3001)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

Четверта субота листопада, це офіційний день пам'яті жертв організованих Москвою Голодоморів. Запалимо цього вечора свічку у своєму вікні. Вона буде живим духом нашого народу і засторогою.

На 4 сторінці друкуюємо виступ покійного уже Євгена Сверстюка під час скорботних зборів у 2012 році. Він там запитусь: «Кайне, де твій брат Авель?»

«Я б не робив трагедії з того, що українці виїжджають з України. Такі етапи переживали багато країн, наприклад Португалія у 1970-х. Дуже схвально ставлюся до безвізу, адже відкритість кордонів, це нові можливості», – так говорить

голова Співки українців в Португалії Павло Садоха.

Повністю розмову з ним читайте на 5 та 6 стор.

До речі, Португалія є в групі країн, які визнали

Голодомор геноцидом українського народу

«Якщо брати до уваги мовно-культурні критерії, то до середини XIX ст. можна простежити виразну тенденцію до прогресуючої полонізації, а в богословсько-літургійному відношенні – дедалі більшої латинізації цілого етосу київської християнської традиції загалом та вищої уніатської ієрархії і духовенства зокрема. Можна припустити, що саме ця обставина була однією з вагомих причин порівняно швидкої ліквідації унії та масової "православізації" з подальшою "русифікацією" вірних на тих українсько-білоруських землях, що перейшли до складу Росії внаслідок поділів Речі Посполитої», стверджує Олег Турій в газеті «Тиждень.іа». А як було з мовою галицького греко-католицького духовенства?

На стор. 7 починаємо невелику серію статей на цю тему, які є частинами роботи др. Василя Лева, опублікованої в «Богословії» від 1943 року

XI

9 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ СВЯТОГО МУЧЕНИКА НЕСТОРА

Коли цар Максиміан, на прізвисько Геркул, прибув в Солунь, то ув'язнив за сповідання християнської віри міського воєводу Димитрія. Після цього нечестивець став забавлятися видовищами.

Посеред міста за його наказом зробили високий і широкий поміст для проведення змагань з боротьби. Під помостом були встромлені в землю списи та інші гострі знаряддя. Вони були призначені для того, щоб переможець скидав на них свого противника, який би гинув тяжкою смертю.

У Максиміана був улюблений борець на ім'я Лій. Цар похвалювався ним і називав його нездоланим. Саме для Лія і був влаштований поміст, аби він міг проливати людську кров, що дуже розважало Максиміана. Лій був вандалом, він мав високий зріст, голос його нагадував левиний рев, а зовнішній вигляд – звіра. Його сила була вражаючою, оскільки в ньому перебували біси. Він погубив багато сильних та мужніх чоловіків. Християн же насильно примушували вступати в боротьбу з Лієм, і вони гинули на списах. Дивитися на таке кроваве видовище збирався солунський народ, серед якого було немало християн.

Один юнак, на ім'я Нестор, що проживав в Солуні, вирішив вступити в єдиноборство з Лієм. Він був християнином і захотів перемогти Лія, аби припинилося пролиття крові невинних людей. Нестор

пішов в темницю до свого наставника Димитрія, розказав йому про свій намір і попросив його молитов. Димитрій благословив юнака і передрік йому перемогу над велетнем та смерть за Істинного Бога. Після цього Нестор явився на місце змагань, зняв верхній одяг і голосно сказав, що хоче вступити в боротьбу з Лієм. Максиміан здивувався і сказав Нестору, що він молодий і невисокого зросту, а Лію немає нікого рівного під сонцем. Нестор же відповів, що хоча він і малий та немічний, але сила Христова нездоланна, і він хоче боротися з Лієм в Ім'я Христа. Цар почув, що Нестор сповідує християнську віру, і розгнівався. Він одразу повелів юнаку йти на поміст і думав, що Нестор буде убитий так само, як інші християни. Юнак піднявся на поміст, перехрестився і вигукнув: «Боже Димитрія, допоможи мені!». Після цього він вступив у боротьбу з велетнем, схопив його і кинув на списи. Там гордий нечестивець ганебно загинув. Жителі Солуні, особливо християни, голосно прославили Бога.

Максиміан, що похвалювався своїм борцем, пішов з соромом та скорботою в свої палати. Він сильно розлютився і повелів убити Нестора та його наставника святого Димитрія. Нестору відсікли голову мечем, а Димитрія прокололи списами, бо цар бажав йому такої смерті, якою загинув Лій. Але смерть праведників і грішників різна. Кончина грішників – страшна і люта, а праведників – чесна перед очима Божими. Амінь.

Зображення Нестора Солунського в Греції (Касторія), період 1160–1180 рр.

Подано за «NEWOD»

З Катехизму УГКЦ

Багато вірних Церкви й далі сповідувало свою віру в підпіллі, приймаючи святі Таїнства, сходяться на богослужіння до приватних приміщень, слухаючи трансляції Божественної Літургії з Ватиканського радіо. Комуністична влада постійно переслідувала підпільну Церкву: священників ув'язнювали, мирян звільняли з місць навчання чи праці. Цей героїчний, мученицький період тривав з 1946 до 1989 років. Ісповідниками віри,

що пережили ув'язнення й заслання у ХХ столітті, стали також Глава УГКЦ – Слуга Божий митрополит Андрей Шептицький (1865–1944) і патріарх Йосиф Сліпий (1892–1984). Під час свого паломництва 23–27 червня 2001 року в Україну Папа Римський Іван Павло II зачислив до лику Блаженних: єпископів, священників, монахів, монахинь і одного мирянина – мучеників і преподобних УГКЦ ХХ століття. (325)

ХТ

«НЕ ПРИЙМУ ВОЛІ ВІД РАБІВ...»

Двадцять років тому ісповідник віри Владика Павло Василик розповів про свої роки ув'язнення разом зі Слугою Божим Патріархом Йосифом Сліпим. Ці унікальні свідчення вартують того, щоб їх знову оживити в пам'яті.

18 довгих років він карався у сибірських і мордовських таборах, зазнавав нелюдських знущань і принижень, диявольських спокус з боку більшовицької влади, але не завгався у Євангельських Пrawdах, зберігаючи незламну вірність Греко-Католицькій Церкві та Апостольському престолу. В останні роки ув'язнення Блаженніший Йосиф не був одиноким, його ношу розділили товариші по нещастю – греко-католицькі священники. Був серед них і о. Павло Василик...

+++

1960 року, перебуваючи у другому ув'язненні (вперше я був ув'язнений 1947 року) в мордовських таборах, я зустрівся з нашим Блаженнішим Патріархом Йосифом Сліпим. Про те, що має прибути Блаженніший Йосиф, ми знали заздалегідь. Вістка ця блискавкою облетіла увесь табір, всі з нетерпінням чекали прибуття великого в'язня. Така пильна увага мешканців табору до постаті нашого Владика не була випадковою. Річ у тім, що всі ув'язнені були віруючими людьми, хоч і належали до різних релігійних конфесій: каральні органи створили для нас окремі табір.

Митрополит Йосиф прибув до нас одного серпневого дня, якраз перед вечором. Ми, близько 50-ти греко-католицьких священників, вийшли йому назустріч. У нашому оточенні з мішком-напличником Блаженніший переступив поріг табору. З перших хвилин він справив велике позитивне враження на в'язнів. Незважаючи на поважний вік, Блаженніший мав гарну струнку поставу, але найголовніше – обличчя його не було пригніченим. У його характері відчувалася тверда воля і впевненість у своїй правоті. Ми зрозуміли, що перед нами людина, яка знає за що терпить, усвідомлює цінність свого терпіння. Його погляди не обмежувалися рамками табору, а душа линула далеко за колючий дріт, до свого знедоленого народу.

З прибуттям Владика у таборі почалося нове життя. Зовні нічого

Двох однодумців, дві скелі нашої Церкви: Патріарх Йосиф (Сліпий) і його місцєблюститель, Митрополит Василь (Величковський). Тут разом на химерній волі. **Василь Величковський:** з 1942 р. – ігумен монастиря в Тернополі, де в 1945 р. його заарештовано. Смертний вирок замінено 10 роками примусової праці під Воркутою. Повернувся 1955-го до Львова і зайнявся організацією життя УГКЦ в підпіллі. У 1959 папа Іван ХІІІ номінував його єпископом; архієрейські свячення прийняв 4 лютого 1963 р. від митрополита Йосифа Сліпого. Став єпископом Луцьким і місцєблюстителем глави УГКЦ в Україні. 23 січня 1969 повторно ув'язнений на три роки. Ув'язнення відбув у тюрмі в м. Комунарськ на Донбасі. Після закінчення терміну виселений за межі СРСР. Провів деякий час в Римі; на запрошення колеги з ордену редemptористів переїхав до Канади. Помер 30 червня 1973 у Вінніпегу. (З Вікіпедії; А.Ф.)

не змінилося (ті ж самі порядки, праця, харчування), але настрої праць зовсім іншим: з нами був Глава нашої Церкви, з яким ми спілкувалися щодня.

Блаженніший влаштував час від часу душпастирські конференції, пізніше налагодив академічні виклади. Він хотів нас збагатити науково і практично. То була людина глибокої мудрості: він був науковцем, пастирем, проповідником. Часи перебування у таборі з Блаженнішим я вважаю найкращими днями у сво-

єму житті, хоч для мене табір був не місцем кари, а місцем особливої Божої ласки.

Митрополит Йосиф випитував нас усіх про долю Церкви, цікавився, як там на волі, і все записував. Він писав історію нашої Церкви. Траплялося, що під час щоденного трусу в нього ці записи забирали, але Владика, з подиву гідним терпінням, відновлював написане, підкреслюючи цим самим свою смиренну жертвенність і велику працьовитість.

Блаженніший Йосиф Сліпий розповідав нам, священникам, про те,

як його часто викликали на допити, пропонували не тільки Київську Митрополію, але навіть Московський патріархат. «Я не міг собі цього навіть в думці припустити, – часто повторював Блаженніший, – а вони мені таке пропонували. Мене це ображало».

З життя і діяльності Блаженнішого патріарха Йосифа видно, що він був Богом посланий для нашої Церкви і народу. Не треба чекати канонізації – він уже святий, бо доказав своє повне і глибоке визнання віри. Особлива ласка Бога піклувалася, щоб він витримав усі поневіряння й злигодні: 18 років терпів, страждав, умирав фізично серед холоду, голоду та важкої роботи, але не зламався, а, навпаки, підтримував на душі інших, подавав їм приклад. До Владика приходили євреї, росіяни, німці, поляки, литовці – люди різних віровизнань, і для кожного було слово потіхи, радості, повчання. Він усім був батьком.

Але так тривало недовго. Уряд Хрущова видав наказ, згідно з яким в'язнів, що відбували друге або третє ув'язнення, вважали «особливо небезпечними рецидивістами» і їх переводили у табори закритого типу. 1962 року мене привезли у такий табір. Життя там було страшне. Мене помістили у барак, де на маленькій площі тіснилося десять осіб. В одному кутку «параша», в іншому – маленький столик для харчування.

Минуло півроку мого перебування у цьому таборі. І ось я, повертаючись якось з роботи, зустрів у коридорі Блаженнішого. З тим самим напличником, з бадьорим настроєм та усмішкою на обличчі. «Отче, де ви?», – запитав мене. Я хочу бути з вами». Я відповідаю: «Добре».

Якраз на той час був присутній начальник в'язниці, людина добра. Я попросив його помістити Блаженнішого в одну камеру зі мною. Начальник дав згоду, я взяв від Владика напличник і ми пішли. «Отче, де ваше місце?» – запитав у камері Митрополит. Я кажу: «Мое місце, Преосвященний Владико, блатне». Блаженніший Йосиф зрозумів і усміхнувся: місце було під стіною і мало свої вигоди. «Відпустите мені це місце?» – запитав Владика. «І матрац також», – відповідаю (мій матрац також), – відповідаю (мій матрац, на відміну від інших, був наповнений пахучими травами, які я зібрав і висушив на дозвіллі).

Продовження на 3 стор. ▼

«НЕ ПРИЙМУ ВОЛІ ВІД РАБІВ...»

▼ Продовження. Початок на 2 стор.

Ми ходили з Блаженнішим у смугастій уніформі, мов ті зебри, але духом не падали. У зимову пору я на прохання Владика відпрошувався з роботи і ми довго розмовляли. Але це не було свідченням нудьги Блаженнішого. Він говорив про майбутні часи нашої Церкви, твердив, що вона з кожним днем зближується до перемоги. Гадки не мав про те, що може доведеться їхати до Риму. Знав, що термін закінчиться, але не відомо куди повезуть потім. Зрештою, Владика тим не турбував. Він вболівав усією душею за долю Церкви, журився тим, що Захід не дуже розуміє її становища. Але Блаженніший не вважав це великою бідою. «Добре, що Бог нас розуміє», – говорив. Радив мені після визволення з тюрми зустрічатися зі священниками, говорити їм аби не в'язалися з державною роботою, а були вільними для користі душпастирської праці.

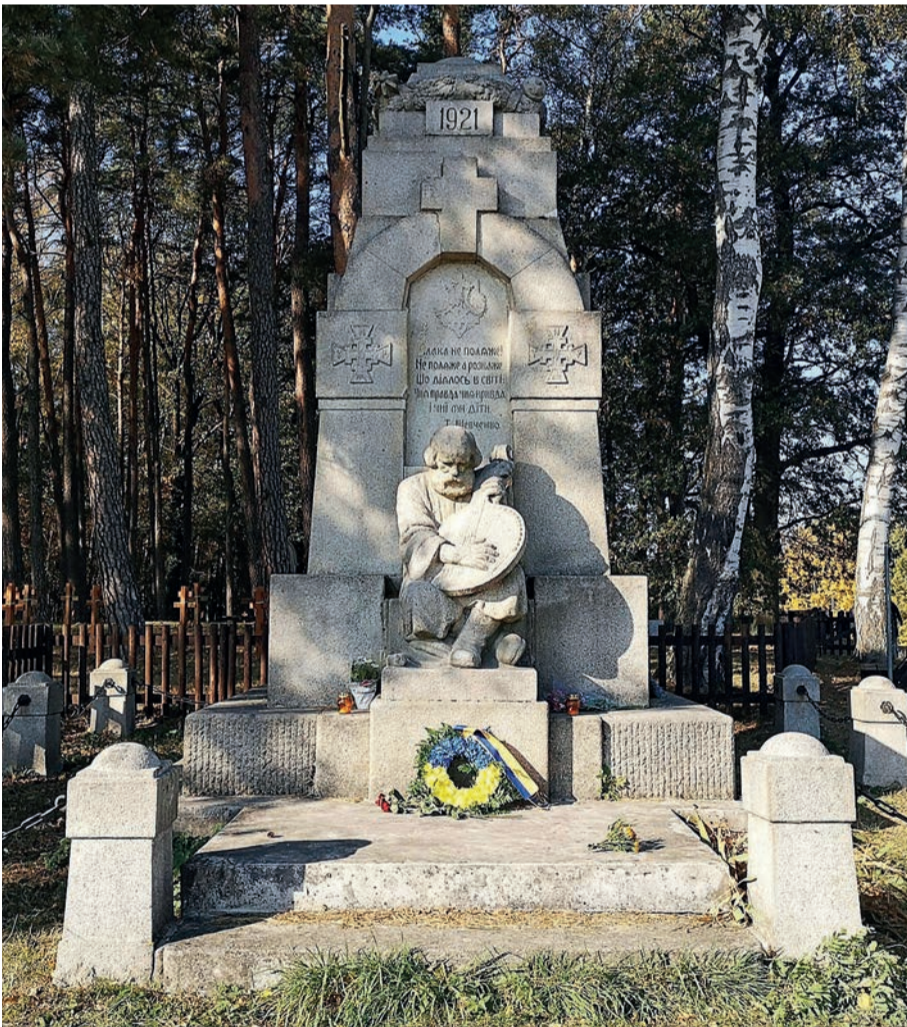
Блаженніший Йосиф Сліпий був людиною великого духа, незламної віри та надії на Божу справедливість. Він скрізь говорить, що Церква наша не є мовчазною: вона є терплячою, воюючою з безбожним атеїзмом, Церквою, яка стала в обороні релігійних та національних прав людини.

Подвиг Блаженнішого Патріарха Йосифа навіки залишиться для нашого священства, молоді, цілого народу прикладом того, як треба служити Господу Богу і Його Церкві. Блаженніший Йосиф згуртує нас і нині, і те згуртування допоможе нам дійти до тієї злагоди, якої так прагнемо усі ми. Його присутність у Львові, а потім вірою й у Києві, дасть великий поштовх до об'єднання нашої Церкви і народу. Патріарх Йосиф молиться за це перед тронном Всевишнього. Молімося і ми разом з ним.

«Гомін України»

XI

КАРТКА З ІСТОРІЇ – ЛАДА

Перша зупинка нашої поїздки на Покрову по пам'ятних місцях України в Чехії була в місті Лада в Под'єшtedі. Пам'ятник тут було відкрито 20 жовтня 1921 р. біля цвинтаря російських і українських інтернованих військових I-ої світової війни для вшанування загиблих вояків УСС та УГА. Хронологічно він є першим і одним із найбільших військових монументів на території Чехії. Автором проекту став колишній чотар війська УГА, скульптор Михайло Бринський. Центральною фігурою монументу є кобзар з бандурою, над головою якого вирізьблено тризуб та цитату із поеми Тараса Шевченка «До Основ'яненка»: «Не поляже, а розкаже, що діялось в світі, чия правда, чия кривда, чиї ми діти...». Обабіч кобзаря на півколоннах вирізьблені бойові хрести УСС та УГА. На задній стороні пам'ятника викарбувані імена загиблих.

Посол України в Чехії Євген Перебийніс, з персональної сторінки у Фейсбуці

АНДРІЇВСЬКА ЦЕРКВА В КОРИСТУВАННІ КОНСТАНТИНОПОЛЯ

ВР ухвалила закон, згідно з яким Андріївська церква у Києві передається у безоплатне постійне користування Вселенському патріархату. Представник Президента України у ВР Ірина Луценко зазначила, що передача саме цього храму матиме важливе як практично-церковне, так і символічно-духовне значення. «Це засвідчить з боку Української держави виняткову повагу до авторитету та ролі Церкви-Матері в історії розвитку української духовної традиції та однозначно сприятиме процесові надання Томосу про автокефалію Української православної Церкви, тобто конституюванню самостійної (автокефальної) юрисдикції, яка стане гідною та рівною серед інших помісних Церков світової православної ойкумени». «Це історичний крок! Верховна Рада своїм рішенням відновила Ставропігію Вселенського Патріарха у Києві», – прокоментував після голосування Голова ВР Андрій Парубій. («Збруч»)

У РОСІЙСЬКИХ БРАТІВ НЕМАЄ ВИБОРУ

Вселенський Патріарх Варфоломій заявив, що не має наміру відступати у питанні Томосу для Української Церкви, не дивлячись на тиск з боку Росії. Він наголосив, що привілеї Вселенського Патріархату засновані на рішеннях і канонах Вселенських Соборів і є обов'язковими для всіх в Православ'ї. «Подобається це чи ні нашим російським братам, рано чи пізно вони виконуватимуть рішення, які прийняв Вселенський Патріарх, тому що у них немає іншого вибору.» Він також сказав, що чудово знає про «добре оплачувані статті» і про «чорну пропаганду» з російської сторони, яка спрямована проти Вселенського Патріархату. І посміхаючись, додав: «Бог дав нам два вуха, щоб слухати з усіх боків». («Третє око»)

ПРЕМІЯ ЄВРОПАРЛАМЕНТУ СЕНЦОВУ

Український режисер та політичний в'язень Кремля Олег Сенцов став лауреатом премії Сахарова Європейського парламенту. Президент парламенту Антоніо Таяні обґрунтував це рішення: «Завдяки його мужності і рішучості, піддаючи своє життя небезпеці, кінорежисер Олег Сенцов став символом боротьби за звільнення політичних в'язнів, що утримуються в Росії і в усьому світі». Таяні нагадав, що Сенцова було засуджено у Росії до 20 років в'язниці і закликав Кремль до його негайного звільнення. Сенцов – перший представник України, якого відзначили цією нагородою. Премія Сахарова за свободу думки є щорічною відзнакою Європейського парламенту. Вона започаткована 1988 року і вручається в 4 областях, зокрема в області захисту прав людини і її основних свобод. («Європейська правда»)

ПАПА ПОЗБАВИВ САМУ ДВОХ ЄПІСКОПІВ

Папа Франциск позбавив сану двох ієрархів з Чилі, звинувачених у сексуальному насильстві щодо неповнолітніх. Ідеться про колишнього архієпископа чилійського міста Ла-Серена Франсиско Хосе Кокса Унеуса, що нині проживає в Німеччині, і колишнього єпископа міста Ікіке Марко Антоніо Орденеса Фернандеса. Позбавлення сану – найжорсткіше покарання, якому Католицька Церква може піддати священнослужителів. (DW)

КАСПІЙСЬКИЙ ГАЗ ДО ІТАЛІЇ

Прем'єр-міністр Італії Джузеппе Конте дав зелене світло з боку Італії на будівництво Трансадриатичного газогону (ТАР). Проти цього активно виступала партія «Рух п'яти зірок», що входить до правлячої коаліції країни. Трансадриатичний газогін – це остання частина 40-мільярдного Південного газового коридору, котрий доставлятиме азербайджанський газ. Перші поставки були заплановані на 2020 рік, але опір з італійського боку зародив сумніви в реалізації проекту. Трансадриатичний газогін вартістю у 4,5 мільярдів євро розглядається як стратегічний проект для ЄС, покликаний знизити залежність від російського газу. Маршрут каспійського газу пролягатиме від Азербайджану через Туреччину, Грецію, Албанію та Адриатичне море до півдня Італії. А вже звідти газ потраплятиме до інших країн ЄС по вже наявній газорозподільній системі. (DW)

НІМЕЧЧИНА КУПУВАТИМЕ ГАЗ У США

Канцлер Ангела Меркель запропонувала урядову підтримку зусиллям, спрямованим на появу американського газу в Німеччині – це стало головною поступкою Меркель президенту США Дональду Трампу, який намагається послабити позиції Росії на найбільшому в Європі енергетичному ринку. Німеччина отримує більшу частину свого газу з Росії, і спроби США відкрити свій ринок для американських компаній зайшли в глухий кут через відсутність державної підтримки. Кілька чиновників зі США і Німеччини вважають, що Берлін сподівається завдяки постачанню американського газу вирішити тривалу торговельну суперечку з Вашингтоном. Ще одна мотивація – сподівання уникнути запровадження американських санкцій через будівництво газопроводу «Північний потік-2». («Європейська правда»)

ЗАМІСТЬ ДО РОСІЇ ЇДУТЬ ДО ЄС

Пасажиропотік в портах європейського напрямку вперше за всю новітню історію існування незалежної України перевищив російський напрямок. Серед найбільш популярних маршрутів – Перемишль, Кошиці, Варшава, Рига, також дуже добре продаються квитки на Відень. (5 Канал)

КАЇНЕ, ДЕ ТВІЙ БРАТ АВЕЛЬ?

(Виступ Є. Сверстюка на скорботному вечорі у Києві в 2012 році)

С-на: Таня Барвінська

З мільйонів жертв Голодомору, мені особливо запам'яталася мати з Полтавщини, яка одягла у вишиванки своїх трьох дітей, сама одяглась, і замкнула двері від чорного світу. Так їх знайшли чотирьох, урочисто одягнених, мертвих.

Поняття геноциду ввів у юридичний обіг Рафаель Лемкін і дав йому визначення, як стратегічно задуманому злочину. Він не конче

Сьогодні нас збирає скорботна пам'ять, біль людської пам'яті. Той рятівний біль не затихає, приглушений спершу, він прокинеться через півстоліття і волатиме до неба. І головне, та пам'ять переходить у свідомість і сумління чужих вільних людей, які мають дар відчуття правди і обов'язок совісти. Здавалося б, яке діло американським інтелектуалам Джеймсу Мейсу чи Роберту Конквесту до трагедії у невідомій їм Україні. Але людяність споріднює дітей землі. Брутальне зневаження українців і нищення народу вражало і жахало іноземців.

означає нагальне знищення нації, як у випадку Голокосту. Він скоріше означає скоординований план різних дій, спрямований на знищення суттєвих основ життя нації: культури, мови, національних почуттів, релігійних та економічних опор. Поступовий геноцид, як нищення особистої власності, безпеки, свободи, гідності, почався в Україні в кінці 1920-их років. Нема сенсу убивати 40 мільйонів селян, коли досить убити мозок, інтелігенцію, душу, Церкву і мову, а решту стероризувати голодом і перетворити на заляканих рабів.

Полювання на українців почалося демонстративно

в день народження Тараса Шевченка

9 березня 1930 року в Харківському Оперному Театрі, де почався суд над українською інтелігенцією.

Смерть від голоду найстрашніша. Світ знав – і промовчав задушення 7-ми мільйонів у мирний час за один рік в центрі Європи. А тим, що уціліли, було заборонено казати слово «голод». Великі злочини паралізують свідомість, але потім правда вибухає. «Каїне, де твій брат Авель?» Каїн приховує злочин перед Богом. «Хіба я сторож брату моему!» Злочинці завжди приховують злочин, і саме те

приховування викликає бажання розкрити приховану правду. Розголошення Голодомору прискорило падіння «імперії зла». В основі голосування українців за незалежність 1 грудня лежала також пам'ять про Голодомор. Два десятка парламентів світу визнали геноцид України, а Кремль і досі не визнає, тобто, по суті, зберігає каїнову секретність злочину. Однак для нас, на мій погляд, важливіше визнання Голодомору з боку самих українців, бо це є мірою їхнього пробудження і розкріпачення. Не визнають найчастіше люди, що травмовані долею своїх предків і успадкованим страхом.

Історична пам'ять сягає біблійних глибин, вона за-

коринилася у наших святах, у нашій натурі. Ми пам'ятаємо день розп'яття Христа, пам'ятаємо день страти Йоана Хрестителя, пам'ятаємо імена мучителів і імена їх жертв. Християнська свідомість зберігає пам'ять століть. Та пам'ять вічна! Ми повинні віддати честь українському Президентові, що відновлював національну пам'ять, що побудував музей Голодомору на київських горах, інакше ми мали б пам'ятники Голодомору тільки в Канаді, Америці і в Австралії. А ось тут (де музей Голодомору у Києві-Ред.) стояв би уже елітний ресторан.

Схиляю голову перед усіма замученими Голодомором, а також перед тими, хто поклав камінь пам'яті Голодомору. Нехай ця пам'ять додає нам сил і мужності. Пом'янімо їх у своїх молитвах!

**Євген Сверстюк,
з відеовиступу
на скорботному вечорі
(А.Ф.)**

ХТ

ЯКА ПІДНІСТЬ ТВОЄЇ ДУШІ?

Ти думаєш, ти розумієш, ти хочеш, ти вибираєш, а це є діяння твоєї духової істоти. Заслона тіла закриває в тобі щось, що не підпадає під змисли; в тобі є щось шляхетніше, як ось та дочасна матерія тіла, в тобі є щось духове, самостійне, самосвідоме й розумне. Це дух Божий, це дух оживляючий Пресвятої Тройці, це душа, це відблиск безконечного Божества, це найцінніша істота, що походить із самого неба!

Що є тіло, ця глиняна ліплянка в порівнянні з душею? Що є тіла всіх людей, навіть найбільше освічених, найкращих, найздоровіших, найсильніших супроти неї? Що є весь вид тілесний усього всесвіту, що є скиптри та корони всіх царів, що є всі маси золота й дорогого каміння, що є сонце, місяць і зорі супроти неї?! Ось такий скарб посідаєш ти!

Але придивися як часто ти в своїм нерозумі не пам'ятав про нього! Завжди цинив ти лиш те, що блищить, що дає гарний звук, що пахне, що смакує, що веселить змисли й заспокоює нижчу зв'язку частину

Який ти був би нерозумний, коли б хотів пожадати лиш цього, що дається бачити, що має доступ до вуха, що можна відчутти, або що твоїм змислам доступне! В тобі є щось, в тобі щось живе, чого ані оком доглянути, ані руками не можна торкнутися, а однак ти свідомий, що воно існує; ти спостерігаєш його діяння.

твою! Клопочешся грішми й майном, почестями та поживою, а за свою душу не дбаєш, її маловажаєш, зле з нею обходишся, а може навіть і вбиваєш її наскільки це в твоїй силі?

Справді буває воно так! Коли людина зазнає почесей, то не звертає на це уваги, знижується до ряду нерозумних звірят і впадінюється їм! Поглянь на трупа. Який він спотворений, який поганий! Без руху, без життя, все на ньому холодне та закоростене! Чого ж йому не достає? От, бачиш, душа з ньо-

ногами топтати, як сміття викинути, а душа твоя стоїть вище, вона того всього не потребує. Що більше, навіть те тіло, що до часу становить для тебе важну складову частину, можеш ненавидіти, в скрепах держати, умертвляти, можеш радуватися, коли воно старіється, розкладається. Душа твоя царицею в ньому. Сміло держить вона скиптр в палаті; сміло держить його в своїх руках, бо має в собі вищу, шляхетнішу, чистішу силу, вона правдива володарка. Тіло призначене на знищення.

єдиним, несотвореним, найвеличнішим Духом! Так, милий друже! В тобі живе ось та безсмертна душа! Зо смертю не кінчиться її щастя. Ти носиш в собі частину вічності, а гріб, до якого зложать колись твоє тіло, не помістить у своїх вузьких межах твоєї душі.

Друже! Чи розумієш тепер, чому то кривавий піт, сльози і кров виливав з Себе Богочоловік? Чи розумієш, чому Він в Вифлеємі родився, в Назареті трудився, в Гетсиманії смутився, а на Голгофті смерть потерпів? Чи оцінюєш належно хрест,

Так, тобі це ясно тепер! Тобі стають зрозумілі також ті зусилля пекла, що ворогують проти тебе! Так розумій все краще і краще себе самого, не замикай очей на той неспокій, на той напір всієї істоти, на ту безмежну жажду серця за щастям, на той невгасний вогонь твого почування до безмежного й вічного добра! Свята це правда, що Ти сотворив мене, Боже, для Себе й тому неспокійне серце моє, поки не спочине в Тобі!

Друже, пізнавай завчасу вартість своєї душі! Пізнавай її завчасу, заки світ успіє вложити тобі в серце різні упередження, заки осліпить твоє око світовим блиском. Пізнавай душу свою завчасу, щоб ти вже тепер міг трудитися для неї і не відкладав того святого обов'язку на пізніше. Навпаки, коли на неї не звертатимеш уваги, то не піднесеш її вартости, долю свою виставиш на непевність та скоротиш цей речинець, що його призначив тобі Бог на приготування до вічності!

**«Голос Христа
Чоловіколюбця»**

„ Ти сотворив мене, Боже, для Себе й тому неспокійне серце моє, поки не спочине в Тобі! „

го вийшла, а з душею вся краса, гідність і життя.

Золотом, сріблом, перлами, хоч як гарно блищать вони, можемо гордити,

О, яка ж ти висока, яка ж ти гідна та шляхетна душе! Ти провадиш мене в вищий світ, ти потягаєш мене до самого Бога, що є

Церкву, св. Тайни, труд апостолів та всі зусилля Божі, щоб тобі найбільшому, а однак так багатому, дати поміч?

Українці в Португалії

НАМ ВАРТО РІВНЯТИСЬ НА ПОРТУГАЛЬЦІВ

На залитій сонцем лісабонській вулиці майоріє величезний синьо-жовтий стяг – українці проводять чергову акцію проти агресії РФ. Жовто-синє полотно розміром 6x4 – гордість української громади. Її представники певні, що де б не перебував українець чи українка, якими б ще мовами не володів, має ставати на захист держави від агресії у всіх її проявах – від інформаційного простору до поля бою. Про те, чим нині живе українська громада та чому від 2010 року все менше португальських діаспорян планують повертатися до України, в ексклюзивному інтерв'ю Укрінформу розповів голова Спілки українців у Португалії Павло Садоха.

► **Пане Павле, в який момент постало питання про об'єднання українців у Португалії та якими були перші кроки до цього?**

П. Садоха: Українці, які опинилися поза межами України, завжди об'єднувалися. Знаємо приклади потужних діаспор у Бразилії, США, Канаді, європейських країнах. Українці мають здатність допомагати один одному. Якщо порівнювати з іншими націями, то ми в цьому питанні на дуже високому рівні.

Традиційно на першому етапі українців діаспори об'єднує Церква. Так було і в Лісабоні. У 2001 році приїхали перші місіонери: один з Бразилії, другий, його учень – з України. Завдяки знанню мови їм легко вдалося домовитися з місцевою владою про надання нам церкви, швидко зібрати громаду.

Громадські організації виникли трохи пізніше. Здебільшого вони створювалися представниками лівих політичних сил, які відносили себе до «слов'янських», називали себе типовими радянськими назвами: «Мир», «Дружба». Вони надавали соціальну допомогу, але при цьому мали дуже шкідливий вплив, оскільки розмивали українську ідентичність, наголошували, що «ми всі –

радянські люди», так і подавали португальському суспільству. Діють вони і зараз.

► **Можете навести приклади такої діяльності?**

П. Садоха: Наприклад, очільниця однієї з таких організацій під час спілкування з журналістами на запитання про те, скількох людей вона представляє, відповіла – 50 тисяч російськомовних. Насправді ж, російська діаспора тут невелика. За нашими даними, станом на минулий рік у Португалії проживало 36 тисяч українців і лише 3 тисячі росіян. І це очевидно, що українці, як й інші, хто жив за часів СРСР, володіють російською мовою (звідки й цифра 50 тисяч), але проросійські об'єднання не можуть їх представляти, як би не намагалися маніпулювати.

Існують також організації, які позиціонують себе як представники української громади, але при цьому мають тісні зв'язки з «руським міром». Це дуже шкодить, тому це та інші питання порушувалися на найвищому державному рівні. Але через особливості португальського законодавства ситуацію змінити не просто.

► **А коли почала діяти Спілка українців у Португалії?**

П. Садоха: Спілка створена в 2003 році, її першочерговим завданням на той час була юридична та соціальна допомога мігрантам. Люди приїздили, мову не знали, але йшли працювати, їм потрібно було підписувати робочі контракти тощо. Тоді ж почали політичну роботу, мали за мету використати своє перебування в країні, щоб розповісти про Україну як про незалежну країну, пізніше – щоб Голодомор був визнаний геноцидом українського народу... Тоді про Україну португальці майже нічого не знали. Нас називали людьми зі сходу, радянськими людьми. Дехто навіть не знав, що Україна здобула незалежність.

У 2004 році, коли була Помаранчева Революція, тут збиралися мітинги. Один з них нараховував 5 тисяч українців. Революція Гідності також стала дуже потужним об'єднуючим фактором, тоді активувалися й ті з наших співвітчизників, хто раніше про себе не заявляв. Уже зараз, якщо в Португалії запитати, хто такі укра-

С-на: Ольга Будник, «Укрінформ»

їнці, то всі чітко знають, хто є українці, хто росіяни і що Росія розгорнула агресію проти України.

► **Чи нині отримуєте підтримку від України?**

П. Садоха: Закон про роботу з українською діаспорою за кордоном існував ще за президентства Ющенка, тоді вже фінансувалися деякі програми. За Януковича це було заморожено, хоча намагалися підтримувати організації «слов'янського толку». Тому ми самі відмовлялися від такої допомоги. Торік фінансування було відновлене. Це позитивно і допомагає, бо існують речі, які ми самостійно фінансово не витягуємо. Це не задоволення потреб, це – інформаційний захист України. Єдиний нюанс – статті, на які виділяються кошти. Наприклад, у нас є група молодих активістів, що записують стріми про життя громади (студія Тризуб ТВ), роблять відео про події в Україні португальською мовою. Зокрема, дуже в нагоді свого часу було їхнє відео про Голодомор. Для якісної роботи їм потрібна техніка, але така стаття не фінансується.

► **Загалом, яке ставлення до українців у португальському суспільстві?**

П. Садоха: Ставлення дуже позитивне, як тоді, так і зараз. Наприклад, на Різдво у 2002 році до нашої церкви приїхав президент Португалії Жоржі Сампайо. Він виступив перед громадою, запевнив, що ми можемо почуватися в безпеці, що держава шанує нас. Для нас, народжених у СРСР, де була тотальна зневага до особистості, до людини, це був інший світ. І на рівні уряду, і на рівні людських відно-

син до українців ставляться дуже добре. Нині багато хто з українців працює за фахом, підтвердивши диплом, дехто отримав нову освіту в Португалії.

Коли торік до Португалії приїздив з візитом глава Української держави Петро Порошенко, португальський президент Марселу Ребелу де Соза наголосив, що українці в Португалії – приклад того, як можна інтегруватися, змінити своє життя і бути корисними і собі, і країні.

► **А коли з'явилися перші школи і яким є стан справ з освітою українською мовою зараз?**

П. Садоха: У 2005 році. Школа – основа для збереження української ідентичності за кордоном. До 2010 року майже всі українці розглядали своє перебування в Португалії як тимчасове. Плани повернутися, відповідно, тягнули за собою потребу для дітей отримати українську освіту, аби мати можливість продовжувати її в Україні. Тоді в Україні на базі міносвіти було започатковано міжнародну українську школу. Співпраця з нею також стала поштовхом до відкриття нових суботніх та недільних шкіл не лише в Португалії, а й по всьому світу. Хоча якийсь час мали проблему, бо цей проект співпрацював з т. зв. «слов'янськими школами», що поширювали ідеї «русько-го міра». З часом це вдалося побороти. Також нині діє багато шкіл на самофінансуванні, коли за навчання платять батьки, заняття здебільшого проходять в суботу та неділю. Зараз в Португалії діє майже два десятки українських шкіл.

► **Ви зауважили, що до 2010 року більшість українських мігрантів планували повернутися. Чому після 2010 року ситуація змінилася?**

П. Садоха: У 2006 році в Португалії було близько 80 тисяч мігрантів з України, у 2014-му – 40 тисяч. Більшість українців повернулася після Помаранчевої революції, повірили в ефективні зміни. У 2008–2009 рр., коли у всьому світі була криза, багато українців переїхали з Португалії до інших країн, зокрема до Німеччини і Франції. Зараз українці продовжують імігрувати до Португалії, але це вже не так масово, як було раніше.

Я б не робив трагедії з того, що українці виїжджають з України. Такі етапи переживали багато країн, наприклад, Португалія у 1970-х. Дуже схвально ставлюся до безвізу, адже відкритість кордонів – це нові можливості.

► **Що б ви хотіли, аби українці запозичили у португальців?**

П. Садоха: Португальці, незалежно від політичних уподобань, всі є націоналістами, які поважають та люблять свою мову, історію та свою країну. Нам варто на те рівнятися. Португальці дивуються і перепитують, чому українці, маючи свою мову, часто розмовляють російською. Маємо витискати й витиснути той «совок» із себе, усвідомити, що ми – українці й нам є чим пишатися. І нас будуть поважати тоді, коли ми будемо ідентифікувати свою приналежність до однієї нації.

Продовження на 6 стор. ▼

НАМ ВАРТО РІВНЯТИСЬ НА ПОРТУГАЛЬЦІВ

► А як і коли ви потрапили до Португалії?

П. Садоха: Я приїхав до Португалії у вересні 2001-го року, якраз того дня, коли був вчинений теракт у США. Тоді подумав, що світ достеменно змінився, зруйнувався, як для мене особисто, так і для всього людства. Причиною переїзду були проблеми на той час в моїй сім'ї: син моєї сестри неповносправний, і я повинен був допомогти їй забезпечити меддопомогу. В Україні тоді були непрості часи. Хоч і працював у банку, зарплата складала близько 50 доларів. Моєю метою не було змінювати країну проживання і я планував повернутися, але життя внесло свої корективи: одружився тут із португалкою і питан-

ня про повернення наразі відпало. Але це не остаточне рішення. (...)

► Португалія визнала Голодомор геноцидом українського народу. Розкажіть, будь ласка, більш детально, яка робота цьому передувала?

П. Садоха: Першу акцію по Голодомору ми провели ще в 2006 році, це була мирна хода вулицями Лісабона. Потім звернулися до парламенту з петицією про визнання Голодомору геноцидом. Була пророблена колосальна інформаційна робота аби донести інформацію, роз'яснити події того часу. Спочатку визнання Голодомору геноцидом відбулося на рівні муніципальних рад. В 2010-му році в парламенті розглядали,

чи ставити на голосування питання про визнання, але тоді цього не сталося, бо вирішили, що мають недостатньо інформації про Голодомор. Після цього було проведено дуже широке інформування, але все одно ухвалення минулого року португальським парламентом рішення про визнання Голодомору геноцидом українського народу, так ще й у сторічний ювілей Фатіми – то диво.

► На чому зараз зосереджуєте свої зусилля?

П. Садоха: Передусім це актуальні події та реакція на них. Упродовж літа ми провели кілька акцій у різних містах щодо звільнення Олега Сенцова. Президенту Португалії, перед візитом до Москви у червні, ми пе-

редали лист із проханням порушити питання звільнення Сенцова (за Крим і Донбас також згадали). Нещодавно відправили листа до ФІФА щодо інциденту, який стався зі спортивним клубом «Брага» напередодні зустрічі із «Зорею». Не може бути такого вибіркового правосуддя, що хорватів покарали за неполітичні висловлювання щодо України, а тут конкретно гравець заперече, що Крим належить Україні, і це дозволяється. Також ми передали листа до польського посольства щодо припинення переслідування українських активістів у Польщі.

► Чи відчуваєте тиск на себе як на українського громадського активіста?

▼ Продовження. Початок на 5 стор.

П. Садоха: На моє переконання, ми всі зараз воюємо на різних «фронтах». Я отримую десятки погроз у соцмережах. Напевно, можу сказати, що це природно. Але то речі, які мене абсолютно не зачіпають. Якщо є активна дія, то вона супроводжується протидією. Ми маємо багато односторонніх по всьому світу, координуємося щодо проведення великих акцій. Я сам зі Львова, в моїй родині були активісти, які захищали інтереси України ще в радянські часи. Моя бабуся пережила Голодомор. Це моя історія, історія моєї родини, моєї країни, і я не здамся.

**Ольга Будник,
Лісабон-Страсбург.
Подано за:
«Укрінформ»**

АВТОКЕФАЛІЯ, ЦЕ ДОБРЕ

«Ми самі ще не вповні зрозуміли, що саме відбулося. Католицька спільнота в Україні – це частина українського суспільства, тому настрої наших вірних – це настрої суспільства. Є відчуття, що Церква-Мати [Константинополь] виявила турботу про своїх дітей», – цитує Блаженнішого секретаріат глави УГКЦ у Римі.

Святослав наголосив, що не вважає себе уповноваженим надавати інтерпретації канонічного чи історичного характеру, «тим більше входити у внутрішні справи православної Церкви», але як душпастир, якому Бог довірив піклування про людські душі, певен: «За ці два тижні ми стали свідками двох епохальних подій у Вселенській Церкві, котрі, на мою думку, можна пояснити разом».

Іншою такою подією, поряд із автокефалією для України, на думку глави УГКЦ, є надання сопричастя єпископам Китаю, які досі не були у сопричасті з єпископом Риму. «Я пам'ятаю сльози Святішого Отця, його зворушення під час проповіді на месі з нагоди початку Синоду, коли він звернувся до двох присутніх китайських єпископів. Папа розумів, що йдеться не про особи єпископів, яких він привів до повного сопричастя. Мова йде про мільйони простих вірних, простих католицьких християн у Китаї, які таким чином повертаються в лоно Церкви-матері. Є багато критики цього

Глава УГКЦ Блаженніший Святослав привітав рішення православного Вселенського патріархату про надання автокефалії Українській Православній Церкві, наголосивши на тому, що це є проявом турботи про десятки мільйонів українців, позбавлених єднання з Церквою-Матір'ю. Святослав вважає рішення Константинополя історичним та епохальним. Про це він сказав у інтерв'ю англомовному виданню ватиканських подій CRUX. На думку глави УГКЦ «останнім часом ми стали свідками таких історичних моментів у Церкві, яких не було сотні років».

жесту з канонічної чи з політичної точки зору, але цей факт є свідченням, що для Святішого Отця не дотримання правил, а людське благо є найвищою цінністю. Людина важливіша, ніж ідеї.»

Паралельною подією у православному світі, вважає глава УГКЦ, є надання автокефалії. «Усі говорять про зіткнення між патріархами, про скасовані законодавчі акти, про канонічну територію. Але ніхто не зауважує,

що цей жест вводить у сопричастя з Христовою Церквою майже 20 мільйонів українців, які таким чином відчули турботу Церкви-матері.»

Відповідаючи на запитання, яким є взаємозв'язок цих двох подій, глава УГКЦ відповів: «Я не знаю, що думають у Константинопольському чи Московському патріархатах, але я бачу схожість у жестах: у рішенні Константинопольського Патріарха переважило бла-

го простого православного українця. Як пастир, відчуваю, що нарешті розв'язано вузол, вирішено питання про те, чи зможуть вірні цих «неканонічних» Церков мати вічне спасіння, чи ні. Тільки православні могли вирішити цю дилему. І Константинопольська Церква-мати, котра є і нашою матірньою Церквою, дала ствердну відповідь.»

Понад те, Святослав певен, що крок Константинополя руйнує усталені

схеми єкуменічного діалогу між православними і католиками, котрі дотепер зосереджувалися на пункті Росії. «Досі єкуменічний діалог між Католицькою Церквою та православним світом сприймався крізь призму політики "Остполітік" та через стосунки Москви і Ватикану. Тепер потрібно переосмислити не лише спосіб ведення цього діалогу, а й оновити саму концепцію єкуменічного діалогу з урахуванням того, що є інші представники православ'я», – вважає Блаженніший.

«До цього часу ми, католики, часто проектували на православний світ чисто католицьку церковну модель. Не існує єдиного православ'я на зразок одної Католицької Церкви. Існують локальні православні Церкви. Вважати одну з цих Церков ексклюзивним представником православного світу є великою помилкою. Я думаю, що той, кого дійсно можна вважати першим серед православних Церков, згідно з православними канонами, є Константинопольський патріарх, тому що він є першим серед вірних», – наголосив глава УГКЦ.

При цьому він зазначив, що рішення Константинополя започаткує новий період в історії Вселенської Церкви. «Він буде нелегким, але цікавим і, безумовно, натхнений Святим Духом.»

**Секретаріат Глави УГКЦ
в Римі**

МОВА ГАЛИЦЬКОГО ДУХОВЕНСТВА АЖ ДО 1848 РОКУ (ч. 1)

Проблема, подана в наголовку, лучиться з культурним життям нашого духовенства на протязі другої половини XVIII і першої XIX ст. Поданий час становить зовсім відмінну фазу розвитку українського народу від того часу, що починається весною народів; тому час до 1848 р. потребує окремого освітлення.

Доля нашого народу в Галичині у згаданих роках тісно зв'язана з духовенством, яке тоді було майже самотнім інтелігентним елементом серед галицьких українців. На північній [повільній-Ред.] розвитку культурного життя і національної свідомості Галичини вплинув розділ української етнографічної маси між двома державами, Австрією і Росією, та двома релігіями, католицькою і православною. В Галичині культурне життя стояло у ближчій стичності з Заходом і могло тепер піти шляхом, яким бажала йти Україна вже від часу Берестейської Унії, що між іншим мала посередничити впливом Західної Європи на Україну та протиставитись впливом менше культурної Москви. Може ця орієнтація і пошкодила Україні. Та брак усякої самостійної думки, вбитої і викоріненої ворогами українського народу ще за Руїни, позбавив народ під обома займанщинами

національної свідомості і тимсамим зрозуміння самостійницьких змагань, спертих на власних силах. А такі думки і стремління виходять завжди з-поміж інтелігентних верств народу. Однак в нас їх майже не було. Магнати вже давно винародовились. Дрібніша шляхта-інтелігенція, хочби козака, стала тратити на Лівобережжі, а згодом під цілою Росією своє національне обличчя, переходити в московський табор, присвоювати чужу мову, а рідну, хахлацьку, полишати для мужика.

В Галичині діється дещо подібно. Тут польська мова заступає московську, а розпорядки цісаря Йосифа II додають ще німецьку. Брак почуття любови й пошани рідної мови походить з національної несвідомості і індивідуальності української інтелігенції. Вона то, чи шляхта чи міщани, за польських часів стала поляками, за Австрії німцями, а згодом знову

поляками. При українській (руській) мові та народності лишилися тільки хлопи й убогі та малоосвічені сільські священники (переважно т. зв. *antiquae educationis*). Натомість вище духовенство, єпископи й каноніки говорили й писали по-польськи або по-латині, а до уряду ще по-німецьки. Навіть у перших 50-ох роках австрійського панування польською мовою послуговувалося духовенство не тільки по більших містах, але й по менших та по селах більше, як за часів польської держави. Теж і ті міщанські родини, що з початку австрійського панування ще почувалися українцями, до 1820 р. майже зовсім спольщилися.

Від спольщування духовенства вищого й нижчого здержувала богослужбово церковнослов'янська мова та священнича ноша. А національне освітлення починає зароджуватись і розвиватись скоро

від часу заложення Духовної Семінарії для українських богословів у Львові. Однак не пішло воно скорою дорогою, а стрічало перепони внутрі й зовні українського народу, зглядно духовенства. В першій мірі грало важну роль такі призвичаєння до польської мови і підданче відношення до державної німецької; а у висліді брак своєї рідної літературної мови. Вище й нижче духовенство робило це подекуди з привички та деяких матеріальних користей і тимсамим доводило себе до культурного упадку.

Такий стан духовенства ілюструє польська брошура з 1863 р., написана священником – василіянином, глибоко перенятим справами українського народу. Однак погляди автора видаються дещо за суб'єктивні.

(далі буде)

Др. Василь Лев.

Подано за «Богослов'я», т. XVII-XX, Львів 1943 р.

Українці в Бельгії

70-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ ДО БЕЛЬГІЇ

Кульмінацією святкування стала Божественна Літургія, яку спільно служили владика Борис Гудзяк, єпископ Паризької єпархії, та правлячий єпископ римо-католицької дієцезії Гасельту Патрік Хогмартенс, до території якої належить Генк. З ними співслужили отці Паризької єпархії, зокрема протосинкел і настоятель катедри в Парижі о. Михайло Романюк, синкел у Бельгії о. Адам Фігурек, парох о. Мар'ян Стецишин та о. Марко Семенген, президент Товариства «Свята Софія»,

який зачитав привітального листа від глави УГКЦ Блаженнішого Святослава. Літургію супроводжував співом відомий Візантійський хор Утрехта, заснований професором Мирославом Антоновичем ще 1951 року. В хорі немає українців, але вони виконують літургійні твори українською мовою.

У своїй проповіді та привітальному слові владика Борис зокрема зупинився не лише на славному минулому і збереженні традицій, але наголосив на відповідальності за майбутнє. «Тра-

диція – це жива віра мертвих, а традиціоналізм – це мертва віра живих», – навів він вислів історика Ярослава Пелікана. «Ми святкуємо 70 років солідарності», – наголосив єпископ, зауваживши, що шахтарі символічно поєднують Україну і Бельгію.

Варто зауважити, що хоча останню шахту закрили ще 1989 року, Генк все ще зберігає свою шахтарську ідентичність і привітати українську спільноту зі святом прийшов «Шахтарський хор», який виступив на концерті 20 жовтня. «Ці шахтарі

19–21 жовтня громада Генку (Бельгія) відзначила 30-ліття освячення парафіяльної церкви святого Івана Хрестителя та 70-ліття української еміграції до Бельгії. З цієї нагоди до шахтарського містечка на сході країни з'їхалися парафіяни та гості з околиць, різних містечок Бельгії, а також з різних країн Європи. Святкування, яке спільно організували Українське товариство Лімбурга, Товариство «Свята Софія» Генку, товариство Йосифа Сліпого та парафія святого Івана Хрестителя, тривало три дні і включало виставки ікон, вишиванок, писанок, майстер-класи та концерти.

зберігають спогади наших батьків, які незважаючи на важку працю, не забували про обов'язок перед Богом і народом. Сьогодні ми висловлюємо вдячність фламандській спільноті та нашим батькам», – зазначив голова Товариства «Свята Софія» в Генку пан Петро Фірман.

До святкування приєднався посол України у Бельгії Микола Точицький та працівники посольства, почесний консул України в провінції Лімбург Кріс Бекерс, представники місцевої влади та українських організацій. Пан Микола Точицький зауважив, що подібні урочистості є нагодою подякувати українській громаді, яка так багато робила і робить, щоб про Україну знали в Бельгії та допомагали їй.

Під час свята дякували партнерам, які були з українською громадою протягом її існування в Генку, зокрема лікарям, які допомагали українцям гуманітарною допомогою і знаннями, та старшим парафіянам, що у найскладніші часи зберігали віру та ідентичність.

Основа української громади Генка складають нащадки працівників копалень, які оселилися в місті після Другої світової війни. Зараз, за словами парох о. Мар'яна, парафія налічує 70–80 осіб. Є також представники нової хвилі української еміграції.

З інтернет-сторінки Єпархії св. Володимира Великого у Парижі для українців греко-католиків у Франції, Бельгії, Нідерландах, Люксембурзі та Швейцарії

ЦІНА 30 ПФ.

3001
ВИПУСК

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

ТИЖНЕВИК

The Christian Voice

WEEKLY

РІК I

МЮНХЕН, РІЗДВО ХРИСТОВЕ, 7. СІЧНЯ 1949

Ч. 1-2

Іван Бучко

БОЖОЮ МИЛІСТЮ Й СВЯТОГО АПОСТОЛЬСЬКОГО РИМСЬКОГО ПРЕСТОЛУ БЛАГОСЛОВЕННЯМ
СПИСКОП ТИТ. КАДОВЕНСЬКИЙ, АПОСТОЛЬСЬКИЙ ВІЗИТАТОР ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У КРАЯХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

«ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС»
Тижневик
Редуктор: Колегія.
Адреса Редакції: Мюнхен, Леопольдштр. 54 I.
Адреса Адміністрації:
Мюнхен-Рамерсдорф, Айнгертштр. 17 II.
Видає: Українське Християнське Видавництво.
THE CHRISTIAN VOICE
Weekly
Published under EUROM, HQ Civil Affairs Division
Authorization Number UNDP 307

70 років тому у Мюнхені почав виходити «Християнський Голос», і був тоді тижневиком. З того часу підготовлено для читачів 3000 випусків газети. У тих достойних цифрах прихована робота багатьох редакторів, священників, там і благословення трьох владик: кир Івана Бучка, кир Платона Корниляка (з 1959 року) і кир Петра Крика.

В 1949 році десятки тисяч українців скиталися по Австрії, Німеччині, а єдиним греко-католицьким владикою на той час був згаданий у першому випуску «ХГ» на першій сторінці Іван Бучко – апостольський візитатор в країнах Західної Європи. Чи не основною турботою у той час українських скитальців було, по-перше, вижити в умовах зруйнованої Європи, і, по-друге, не дати себе зловити радянським

агентам, які охоче забирали таких осіб «на рідину». Не було – чи було обмаль – громадських організацій, шкіл, церков, бракувало комунікації. Перші редактори «ХГ», очевидно, хотіли давати людям надію, кріпити віру в умовах безладу, допомагати організовувати багатотисячну громаду українців, які позаду лишили своє устале життя, щоб отримати руїну і дуже каламутну перспективу завтрашнього

дня. Люди у той час не почувалися упевнено навіть тут, в Мюнхені, де була американська окупаційна зона: перспектива опинитися в руках гіцилів «імперії зла», як згодом назве СССР президент США Рональд Рейган, постійно навіювала моторошні думки. Можливо саме тому у редакційному листку першого випуску «ХГ» ви не побачите ні одного прізвища...

Україна в радянській неволі, УГКЦ в підпіллі, СССР

тріумфував на уламках III Рейху. Чимало українців, які утекли з дому перед наступаючою радянською армією, надію бачило в США, в Канаді, і більшість з тих, які опинилися поза радянською окупаційною зоною, туди таки емігрували. Проте їхати могли не всі, а лиш ті, які були здорові, сильні, інші були зайвим баластом і ніхто ними не цікавився. Ось перед якими жахливими життєвими виборами стояли тоді скитальці.

В 1949 році ніхто здоровомислячий не міг навіть мріяти про те, що відбудеться аж в далекому 1991 році: СССР розвалиться і воскресне Українська Греко-Католицька Церква, появиться самостійна Україна, яка з великим трудом, але таки буде будувати структуру державності, формувати обличчя модерної української нації. І в неї виходить це щораз краще. Так, ворог залишився, він там, де був, в Кремлі, проте сучасна Росія, то, все ж, уже не імперія, і хоча амбіції у неї колишні, то сил уже не вистачає, і неквапно все стає на місце свої: Московщина котиться туди, де була, а Україна крокує на свої історичні позиції.

«ХГ» тепер двотижневик, а основна мета роботи редакції – висвітлювати читачам процеси в УГКЦ, в християнському світі, в політиці, щоб ми розуміли, на якому повороті історії людства перебуваємо. Бажайте нам успіху і помоліться за це!

Редакція

Переглядаючи архів «Християнського Голосу»

ДОПОМОГТИ УКРАЇНСЬКИМ ЗАЛИШЕНЦЯМ В АВСТРІЇ

(...) Маючи нагоду перебувати впродовж кількох місяців серед українців Австрії, ми хотіли б кинути дещо світла на обставини, серед яких живуть наші залишенні в Австрії, торкнувшись при тому найбільше сутніх справ, не компетуючи на повну інформацію чи всебічне висвітлення всіх проблем.

За офіційною австрійською статистикою всіх українців в Австрії є около 3 000 осіб. Однак є всі дані припускати, що їх є більше, до 5 тисяч, бо дуже багато українців зареєструвались як колишні польські, чеські, румунські чи радянські громадяни, або заявили себе бездержавними і їх до категорії українців не зараховано. Вони передусім розміщені по таборах, а деяка частина затrudнена на праці в «баворів», в яких і мешкає, а тільки дуже малий відсоток працює на підприємствах чи фабриках, – ці мешкають приватно. В умовинах сучасної збіднілої Австрії, що має власні внутрішні клопоти, а зокрема паразитування на австрійській економіці радянських окупаційних частин, чужинцеві дістати працю дуже важко, а якщо її пощастить йому знайти, то це праця робітника-чорнороба,

або праця сільсько-господарського, дуже низько оплачуваного робітника. З цього ледве можна прохарчуватися, але не можна ніяк приодягти себе чи родину. Основна маса українців, як сказано, живе по таборах в старих дерев'яних бараках, що є під опікою державної чи міської адміністрації, яка для нездібних дає праці і хворих, крім приміщення, дає підмогу у висоті коло 6 австр. шилінгів денно на особу, що вистачає на купівлю одного кілограма хліба.

Із трьох тисяч офіційно зареєстрованих українців майже 2/3 – це або хворі на туберкульозу, або каліки чи інваліди, яких всі комісії відкинули від еміграції і які приречені на залишення в Австрії. Вони свідомі, що ніколи не виїдуть і тут вся драма їх життя. Є чимало таких родин, які є розділені: є жінки, яких чоловікам пощастило виїхати за океан з надією добиватись переїзду для жінки, і навпаки є батьки, що їх залишили діти, щоб може колись згодом забрати їх до себе. Всі вони творять частинку великої – як на спроможності повноценної Австрії – армії втікачів, що за офіційною статистикою доходять

до 273 тисяч, в тому понад 230 тисяч різної категорії фольксдойчів, які поволі асимілюються і приймають австрійське громадянство. Всі ці табори вщерть переповнені і до них потрапити дуже тяжко, бо уряд зацікавлений в тому, щоб всі ті робітники, що живуть по «баворах» якнайдовше там перебували, і були самовистачальні. А коли такий робітник всі свої сили витратить і по десяти чи більше роках послабне а то й захворіє, він стає перед проблемою куди йому дальше подітись, бо місяцями приходиться йому ждати на поладження всяких формальностей через міністерство внутрішніх справ у Відні, яке засадничо старається обмежити доплив до таборів до мінімум.

По лінії віровизнання всіх залишенців обслуговує 5 католицьких і 2-ох православних священників, які не дивлячись на дуже важкі умовини і дуже скромні засоби прожитку, виконують свою душпастирську працю в подиву гідний спосіб. Богослужби правляться в гарно, власними засобами влаштованих таборних каплицях.

Коли глядіти на українців Австрії з погляду внутрішньої самооргані-

зованости, то, не дивлячись на ті всі вище наведені обставини і внутрішні тертя, вони йдуть нога в ногу з загальними течіями українського національно-культурного життя на чужині. Правда, серед важчих матеріальних умовин бувають і випадки національної дезерції. Ми маємо на увазі ряд одиниць, які, ради кращої харчевої пачки чи одягу, стали членами радянських організацій, що закидають сіті на наших національно нестійких земляків і вербують їх в свої члени. Свідомі українці називають їх «федералістами» і з погордою ставляться до них. По деяких таборах таборіві проводи при розділі харчів чи одягу навіть вимагають від усіх українців, записаних на допомогу, письмового ствердження, що вони «вважають себе членами української національної спільноти». Цей здоровий відрух має на меті прочистити український терен від чужих шкідливих впливів.

Ось таку картину уявляють собою українські залишенці в Австрії. Картина, як бачимо, невесела й інколи прямо болюча.

**М. Семчишин, «ХГ», ч. 12 (323)
від 20.03.1955 р.**

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5